

เลขที่.....

แบบรายงานการเข้าร่วมประชุม/ อบรม/สัมมนา/ ศึกษาดูงาน

☐ รายบุคคล
 ☒ กลุ่มบุคคล

ชื่อ – นามสกุล : นางสาวสุจิตรา รัตนสิน	ตำแหน่ง : บรรณารักษ์ชำนาญการ
สังกัดฝ่าย / หน่วยงาน : ฝ่ายห้องสมุดองค์กร	
ชื่อ – นามสกุล : นางหทัยรัตน์ อีร์กุล	ตำแหน่ง : บรรณารักษ์ชำนาญการ
สังกัดฝ่าย / หน่วยงาน : ฝ่ายห้องสมุดองค์กร	
ชื่อ – นามสกุล : นางสาวอนงค์ คัดชอบ	ตำแหน่ง : พนักงานบริการ
สังกัดฝ่าย / หน่วยงาน : ฝ่ายห้องสมุดองค์กร	
ชื่อ – นามสกุล : นางสาวอัมพร ขาวบาง	ตำแหน่ง : บรรณารักษ์
สังกัดฝ่าย / หน่วยงาน : ฝ่ายห้องสมุดองค์กร	
ชื่อหลักสูตร	กิจกรรมให้ความรู้เรื่อง ปัญญาประดิษฐ์ Library On Air : AI Series หัวข้อ การใช้ AI และ Chat GPT สำหรับการทำวิจัย ตอนที่ 1
วัน/เดือน/ปี	วันที่ 7 พฤศจิกายน 2567 เวลา 12.00 - 13.00 น.
สถานที่จัด	ผ่านโปรแกรม Zoom
หน่วยงานผู้จัด	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยนเรศวร
ค่าใช้จ่าย	☒ ไม่มี ☐ มี จำนวน บาท เบิกจ่ายจากงบประมาณ ☐ แผ่นดิน ☐ เงินรายได้ ☐ งบอื่นๆ (ระบุ)
ใบเกียรติบัตร/วุฒิบัตร	☒ ได้รับ ☐ ไม่ได้รับ เนื่องจาก ☐ ไม่มี

สรุปสาระสำคัญ

เนื้อหาประกอบไปด้วยเรื่อง 1)พื้นฐานที่ควรรู้เกี่ยวกับ ChatGPT และ AI 2)วารสารในไทยเริ่มเปิดกว้างงาน AI แล้ว หรือยัง 3)AI Hallucination ในทางการวิจัย 4)งานวิจัยสีขาว งานวิจัยเรามีคุณค่า AI เป็นเพียงผู้ช่วย 5)สิ่งที่เราควรระมัดระวังในการใช้ AI ทำวิจัย และ 6)Prompt ที่ใช้ในการร่างงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

1. พื้นฐานที่ควรรู้เกี่ยวกับ ChatGPT และ AI

คำว่า "AI" ย่อมาจาก "Artificial Intelligence" คือ โปรแกรมเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ หรือที่คนมักจะเรียกกันว่า ปัญญาประดิษฐ์ ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงในการประมวลผลข้อมูลอย่างรวดเร็ว สามารถเรียนรู้และวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างแม่นยำ ทำให้มนุษย์นำเทคโนโลยี AI มาใช้เป็นตัวช่วยในการคิดและแก้ไขปัญหาต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้ ส่วนประกอบสำคัญของ AI ประกอบไปด้วย Machine Learning / Deep Learning / Neural Network / Natural Language / Computer vision / Cognitive computing ซึ่งการอบรมในวันนี้จะเน้นเรื่อง Natural Language คือ ภาษามนุษย์ที่เราจะสื่อสารและสั่งการกับ AI เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และตรงตามความต้องการมากที่สุด ตัว AI

เปรียบเสมือนเป็นเพื่อนร่วมงานของเรา เป็นผู้ช่วยที่ทำหน้าที่ดึงข้อมูลต่าง ๆ จากแหล่งต่าง ๆ มาตอบคำถามให้เราได้ แต่สิ่งต่าง ๆ ที่ AI ตอบมาให้นั้น เราจะต้องใช้ข้อมูลเหล่านั้นอย่างมีวิจารณญาณ

ความแตกต่างระหว่าง ChatGPT VS Google Search Engine

เสิร์ชเอนจิน (search engine) หรือ โปรแกรมค้นหา คือ โปรแกรมที่ช่วยในการสืบค้นหาข้อมูล โดยเฉพาะข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต โดยครอบคลุมทั้งข้อความ รูปภาพ ภาพเคลื่อนไหว เพลง ซอฟต์แวร์ แผนที่ ข้อมูลบุคคล กลุ่มข่าว และอื่น ๆ ซึ่งแตกต่างกันไปแล้วแต่โปรแกรมหรือผู้ให้บริการแต่ละราย. เสิร์ชเอนจินส่วนใหญ่จะค้นหาข้อมูลจากคำสำคัญ (คีย์เวิร์ด) ที่ผู้ใช้งานเข้าไป จากนั้นก็จะแสดงรายการผลลัพธ์ที่มันคิดว่าผู้ใช้น่าจะต้องการขึ้นมา

ChatGPT คือ AI chatbot หรือปัญญาประดิษฐ์ที่สามารถสื่อสารผ่านข้อความกับมนุษย์ได้อย่างเป็นธรรมชาติ พัฒนาขึ้นโดยบริษัท OpenAI สาเหตุที่เป็นที่โด่งดังมากมาจาก

- ถูกปล่อยออกมาในช่วงเดือนพฤศจิกายนที่ผ่านมา ดึงความสนใจคนจำนวนมาก และเงินลงทุนหลายพันล้านดอลลาร์สู่อุตสาหกรรม ‘Generative AI’
- จะสามารถหาคำตอบให้กับเราได้ทุกเรื่อง แม้กระทั่งการเขียนสคริปต์การเรียนการสอนที่อาจใช้เวลาเตรียมข้อมูลเป็นชั่วโมง ‘ChatGPT’ ก็จะทำให้แล้วเสร็จได้ในเวลาไม่นาน
- ผู้คนในวงการเทคโนโลยีบางรายมองว่าการเปิดตัวนั้นเทียบเท่ากับการเปิดตัว iPhone ของ Apple ในช่วงปี 2007 เลยทีเดียว
- ยิ่งไปกว่านั้นผู้เชี่ยวชาญในวงการคิมนั้นอาจส่งผลกระทบไปถึงขั้นดิสรับต์วงการ ‘เสิร์ชเอนจิน’ ที่เคยมีผู้นำรายใหญ่อย่าง Google ได้เลยทีเดียว

ChatGPT ให้คำตอบผิดเกิดจากอะไร

- ไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนั้นในระบบ แต่ AI ก็พยายามที่จะตอบเรา เราเรียกการเกิดเหตุการณ์นี้ว่า การเกิด “ภาพหลอนของ AI”
- AI อาจจะไปเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่ไม่น่าเชื่อถือ
- มีคนพยายามใส่ข้อมูลผิด ๆ เข้าไปในระบบแบบตรง ๆ แล้วบอก AI ว่านี่คือข้อมูลที่ถูกต้อง

ความคาดหวังกับคำตอบ ถูกต้องกี่ % ของ ChatGPT ให้ความถูกต้อง 70% (เป็นความเห็นส่วนตัวและขึ้นอยู่กับลักษณะของคำถามและคำตอบที่เรา prompt เข้าไปและ pre-training ที่มีอยู่ในระบบ แต่หลายๆ เรื่องก็ทำได้ดีเกินคาด)

เสน่ห์ของ ChatGPT AI

- หาคำตอบให้ได้ทุกอย่าง (อย่าได้หลงเชื่อทุกคำตอบที่ได้มา ทบทวนแหล่งที่มาอีกครั้ง)
- ไม่มีการแสดงอารมณ์กับผู้สั่งการ prompter
- ไม่รู้จักเหนื่อย สั่งได้ทั้งวัน
- มีความต่อเนื่องของคำถามก่อนหน้านี้และคำถามปัจจุบัน

Prompt Engineering คือ กระบวนการสั่งการ หรือการสื่อสารกับ AI ผ่านทางการป้อนคำสั่ง หรือ prompt เพื่อให้ AI ประมวลผลให้ได้มาซึ่งคำตอบ โดยผลลัพธ์ที่ได้ อาจจะเป็นข้อความ รูปภาพ หรือเสียง ฯลฯ ตามวัตถุประสงค์ของผู้สั่งการ prompt engineer

หลักการสั่งการ prompt เบื้องต้นผ่าน chatGPT ได้แก่ การเกริ่นนำ(ถ้ามี) + บอกความต้องการและสิ่งที่อยากได้ / คำถาม + จุดมุ่งหมาย (ถ้ามี) ซึ่งภาษาที่ใช้ในการสั่งการแนะนำให้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลัก แล้วค่อยมาแปลเป็นภาษาไทย หากไม่ถนัดในการใช้ภาษาอังกฤษสามารถใช้เครื่องมือแปลภาษาช่วยได้

AI Hallucination คืออะไร? AI Hallucination (ภาพหลอนของ AI) เป็นปัญหาอย่างหนึ่งที่จะเกิดขึ้นเมื่อ AI มีข้อมูลที่จะตอบเราน้อย หรืออาจจะไม่มีเลย แต่มันก็จะพยายามตอบเรา(มโน) อย่างมีความน่าเชื่อถือ ปัญหานี้จะลดน้อยลงได้ เมื่อ AI ได้ถูกพัฒนาเป็นเวอร์ชันใหม่ ๆ ขึ้น และใส่ข้อมูลมากขึ้น เช่น จาก GPT3.5 -> GPT4.0 การขอแหล่งอ้างอิงงานวิจัยจาก ChatGPT ระบบตอบกลับมามี 10 แหล่ง แต่จะมีจริงเพียง 2 แหล่งเท่านั้น ดังนั้นเราจะต้องเอาแหล่งอ้างอิงที่แจ้งมาค้นอีกครั้งในฐานะข้อมูลวิจัยที่เราใช้งานอยู่ เพื่อให้แน่ใจว่างานวิจัยทั้งหมดมีอยู่จริง และใช้อ้างอิงได้จริง

การยอมรับใช้ AI ในงานวิจัยในประเทศไทย

ปัจจุบันมีการนำ AI มาช่วยในการทำงานวิจัย เช่น วารสารวิชาการไทย โดยมีการตั้งนโยบาย ในการใช้ AI ช่วยทำวิจัย คือ

Journal of Liberal Arts, Prince of Songkla University

- ใช้ได้ในการช่วยเรื่องออกแบบหรือวิธีวิจัย
- ใช้ตรวจภาษา (ห้ามใช้เขียนแทน)
- ถ้าตรวจพบว่าเขียนด้วย AI จะโดน reject

Humanities, Arts and Social Sciences Studies (HASSS), Silpakorn University

- ช่วยเขียนได้ แต่ผู้เขียนต้องตรวจสอบความถูกต้อง
- ใช้ในวิธีวิจัยได้ ต้องแจ้งด้วย
- บอกตัวเลขด้วยว่าห้ามเกิน 30% แต่ไม่บอกว่าใช้อะไรตรวจ (โปรแกรมตรวจ เช่น Turnitin)

ดังนั้นก่อนที่จะใช้ AI ช่วยในการทำวิจัย จึงจำเป็นจะต้องศึกษาข้อมูลนโยบายของวารสารที่จะส่งงานวิจัยเผยแพร่ก่อนทุกครั้ง เพื่อให้ถูกต้องและตรงกับนโยบายของวารสารนั้น ๆ

การใช้ AI ในงานวิจัยอย่างมีจริยธรรม

- ร่างเขียนงานวิจัยฉบับภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ด้วยตนเอง และใช้ AI เป็นตัวช่วยพัฒนางานวิจัย
- ใช้ AI ในการตรวจสอบ ค้นหา ให้ไอเดีย เสนอความคิดเห็นข้อมูลเชิงลึกตามศาสตร์นั้น ๆ
- ใช้ AI ให้คำแนะนำการแปลภาษาใช้สำนวนเชิงวิชาการ และหลีกเลี่ยงการใช้ AI writing เขียนแทน
- ใช้ AI เพื่อตรวจสอบ Plagiarism, AI writing tools และตรวจสอบที่มา Citation ที่มีอยู่จริง

การใช้ AI ในงานวิจัยอย่างไม่มีจริยธรรม

- ใช้ AI ในการคิด เขียน สร้างบทความวิจัยแทนมนุษย์ (ตัวเรา) ทุกกระบวนการ 100%

- วารสารในปัจจุบันมีการใช้เครื่องมือในการตรวจสอบการคัดลอกผลงาน Plagiarism
- วารสารในปัจจุบันเริ่มมีการใช้เครื่องมือในการตรวจสอบการ AI writing Detection

ข้อควรระวังในการใช้ AI ในงานวิจัย

- ความแม่นยำของข้อมูล การรับรองความน่าเชื่อถือและความแม่นยำของข้อมูลที่สร้างโดย AI
- ความอคติในโมเดล AI การจัดการและลดความอคติในอัลกอริธึม AI
- ความโปร่งใส ทำให้ผลลัพธ์ของ AI เข้าใจได้และโปร่งใส
- การอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล การอ้างอิงและตรวจสอบแหล่งข้อมูลอย่างถูกต้อง
- ข้อกังวลด้านจริยธรรม การจัดการกับปัญหาด้านจริยธรรมในการใช้ AI
- การพึ่งพา AI เกินไป การสร้างสมดุลระหว่างการใช้ AI กับการตัดสินใจของมนุษย์
- การปกป้องข้อมูล การปกป้องข้อมูลการวิจัยจากการละเมิด
- การตีความผลลัพธ์ การเข้าใจผลลัพธ์ของ AI อย่างถูกต้อง

Prompt : หาไอเดียในการตั้งหัวข้อวิจัยที่น่าสนใจเกี่ยวกับ Generative AI

- สำรวจแนวโน้มใหม่ ๆ และประเด็นท้าทาย
- เทคโนโลยีและนวัตกรรมด้าน Generative AI
- ผลกระทบทางสังคมและจริยธรรมของ Generative AI
- Generative AI เพื่อประโยชน์ในด้านสาธารณะและการศึกษา
- การปรับปรุงและพัฒนาโมเดล Generative AI
- การประยุกต์ Generative AI ในงานศิลปะและวัฒนธรรม

ส่วนประกอบของรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ 8+1

1. บทนำ (Introduction)

- ความเป็นมาของปัญหา
- ความสำคัญของการวิจัย
- วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Literature Review)

- งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ทฤษฎีหรือแนวคิดที่เกี่ยวข้อง

3. วิธีการวิจัย (Methodology)

- วิธีการเก็บข้อมูล
- ประเภทของกลุ่มตัวอย่าง
- วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

นำความรู้ที่ได้รับมาใช้ปรับปรุงการทำงาน ดังต่อไปนี้	
หัวข้อการปรับปรุง / พัฒนา	รายงานผลการปรับปรุง/ พัฒนาภายใน วันที่
ข้อเสนอแนะอื่นๆ (ถ้ามี)	
ผู้รายงาน..... นพัสสกร ธีรกุล (นางหทัยรัตน์ ธีรกุล) บรรณารักษ์ชำนาญการ วันที่ 16 12 24	
ความคิดเห็นของหัวหน้าฝ่าย	
ลงชื่อ..... (นางสาวธนกร พิงพาพงศ์) หัวหน้าห้องสมุดองค์กรักษ์ วันที่ 16 12 24	
ความคิดเห็นของผู้อำนวยการสำนักหอสมุดกลาง	
รับทราบ ลงชื่อ..... (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์วรพล อร่ามรัศมีกุล) ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดกลาง วันที่ 20 ธ.ค. 2567	

- หมายเหตุ : 1. จัดทำรายงานฯ หลังจากเข้าร่วมประชุม/อบรม/สัมมนา/ศึกษาดูงาน ภายใน 7 วันทำการ เสนอหัวหน้าฝ่าย
2. หัวหน้าฝ่ายเสนอความเห็น ภายใน 3 วันทำการ และเสนอต่อผู้อำนวยการสำนักหอสมุดกลาง
3. แจ้งผู้รายงานทราบ และจัดเก็บเข้าแฟ้มรายงานการเข้าประชุม/อบรม/สัมมนา/ศึกษาดูงาน
4. หัวหน้าฝ่ายติดตามผลการปรับปรุงพัฒนา
5. หัวหน้าฝ่ายรายงานผลการปรับปรุงพัฒนาให้ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดกลางได้ทราบ